

Sonda do fungování úvodní fáze Dávky státní sociální pomoci

Mikoláš Opletal

červen 2026

Obsah:

Záměr sondy

Limity sondy

Problémy v první fázi implementace

Mimořádná okamžitá pomoc a její nahodilá distribuce

Přesnost odhadů dopadu reformy

Nutné změny v systému

Doporučení pro příjemce a spolupracující odborníky

Záměr sondy¹

Následující text slouží jako shrnutí dosavadního pozorování rozjezdu Dávky státní sociální pomoci od jejího spuštění zhruba do konce června 2026. Jeho cílem je představit výzvy spojené s implementací, systémové problémy, které implementace přinesla, výhled úpravy dávky do budoucna a návrhy Platformy pro sociální bydlení na úpravy parametrů, které by lépe reagovaly na situaci českých domácností, které se musí na dávky spoléhat, aby si udržely bydlení.

Materiál vychází ze zkušeností poskytovatelů sociálních služeb v oblasti bydlení, rozhovorů vedených se zaměstnanci úřadu práce a oficiálních vyjádření Ministerstva práce a sociálních věcí.

Jako Platforma pro sociální bydlení jsme se směřem k nové dávce vyjadřovali v uplynulých dvou letech spíše kriticky, protože vnímáme, že ačkoliv je zjednodušení dávkového systému přínosné, celá reforma přináší pro současné příjemce a příjemkyně dávek spíše zhoršení, ať už v oblasti srozumitelnosti dávky, nebo výše příjmu.

I na základě toho se text spíše soustředí na ověření a potvrzení či vyvrácení předešlých odhadů o vývoji implementace.

Současně ale není záměrem textu dávku za každou cenu kritizovat, protože už teď víme i od řady poskytovatelů sociálních služeb, že některým jejich klientům a klientkám se situace zlepšila a změnu vítají. Je navíc politickou realitou, že dávka státní sociální pomoci v tomto stavu přinejmenším v blízké době zůstane. Cílem je tedy identifikovat dílčí opravitelná slepá místa, na které je možné se lépe připravit z hlediska žadatelů a žadatelek, a která mohou sloužit ke změně parametrů a pravidel v budoucnu.

Text byl vypracován v rámci projektu *Posílení a rozvoj systémových řešení v TOP 20 obcích s nejvyšším podílem bytové nouze*² a je tím pádem i materiálem pro obce s vysokou mírou sociálního vyloučení, které chtějí mít možnost dobře zaměřit svoji bytovou a sociální politiku ve vztahu k centrálně nastaveným dávkám.

¹ Toto dílo *Sonda do fungování úvodní fáze Dávky státní sociální pomoci* je licencováno pod licenci Creative Commons CC BY 4.0. Licenční podmínky navštivte na adrese [CC BY 4.0 Právní ujednání | Uvedte původ 4.0 Mezinárodní | Creative Commons](#).

² Reg. číslo: CZ.03.02.02/00/22_027/0001270

Zvláštní zaměření chtěla sonda pak klást na paragraf 22(check), který poskytuje úřadu možnost odebrat dávku z domácnosti v případě, že je byt či dům v příliš špatném stavu. V tomto paragrafu je totiž zřejmý záměr bojovat proti obchodu s chudobou, ale v praxi může být z našeho pohledu využíván i k posílení tlaku na už tak zranitelné domácnosti, které jinou možnost, než je život v nevyhovujících podmínkách, nemají.

Limity sondy

Sonda je limitovaná počty zkušeností, ke kterým měl autor přístup. Je tedy možné, že některé popisované příklady nejsou široce rozšířenou praxí, ale spíš osamoceným rozhodnutím bez systémového dopadu.

Stejně tak hloubkové rozhovory proběhly pouze se třemi pracovníky a pracovníci úřadů práce, což je způsobeno častou neochotou zaměstnanců a zaměstnankyň o tématu hovořit s třetí stranou. (doplnit z metodiky)

Poznatky vycházejí především z vlastních dat a výpočtů a jsou doprovázeny terénními zkušenostmi sociálních služeb. Hlubší vstupy od Ministerstva práce a sociálních věcí nemá autor k dispozici, protože MPSV v době tvorby materiálu odmítlo spolupráci třetích stran na evaluaci dávky. Z tohoto důvodu je možné vycházet jenom z veřejně dostupných dat, stanovisek a setkání pro odbornou veřejnost.

Posledním limitem evaluace metodických materiálů je jejich absence. Ministerstvo v tuto chvíli nemá oficiální metodiku k DSSP. Nejasné situace se řeší skrze interní systém na bázi otázka odpověď, přičemž odpovědi jsou následně závazné pro pracovníky a pracovníce Úřadu, ale nejsou nikde zveřejněny.

Expertí MPSV a Úřadu práce na druhou stranu reagují odborné veřejnosti na konkrétní dotazy a v adekvátních časových lhůtách. Informace tedy nejsou zcela nejasné, na druhou stranu se často přenáší ústní tradicí mezi sociálními službami aniž by byl jasný zdroj.

Problémy v první fázi implementace

Základním a neodmyslitelným prvním problémem implementace je propad příjmů velké části oprávněných žadatelů a žadatelek.

Analýza Ministerstva práce a sociálních věcí uvádí propad příjmů u 57,2% současných žadatelů a žadatelek. Už to je významné vychýlení od původní proklamace při prosazování politiky, kde byl dopad odhadnut na zlepšení u zhruba třetiny žadatelů, stejný stav u další třetiny a zhoršení u poslední třetiny.

Zásadnější je ale sledovat, kde se pokles odehrál - výsledný dopad totiž neodpovídá původní proklamaci, že negativní dopad bude nejsilnější pro domácnosti, které se “nesnaží” a naopak pomůže těm aktivním.

Hlavním indikátorem propadu je velikost domácnosti. Z tohoto důvodu jsou i oproti původním odhadům Platformy skupinou, u které se příjmy propadly nejčastěji, samostatně žijící senioři nad 65 let.

To je způsobeno dvěma faktory: přísně nastavenými energetickými paušály, které byly poslaneckým návrhem Martina Dlouhého poníženy oproti původnímu ministerskému návrhu, a příliš nízkými normativy pro malé domácnosti, které dostatečně nedorovná ani zranitelnost domácnosti. U seniorů se pak zásadněji projeví absence pracovního bonusu, který měl nízké normativy dorovnávat, ale z logiky věci tak nečiní u lidí, kteří nemohou být pracovně aktivní.

Významný propad je potřeba podtrhnout i u ostatních malých domácností. V kontextu tohoto textu je zásadní zmínit, že jde často o lidi v nepříznivé sociální situaci, kteří žijí o samotě kvůli absenci jiných alternativ.

Ze zpětné vazby sociálních služeb víme, že dopady na klienty a klientky v Housing lead projektech jsou dopady dávky velmi závažné, protože se často jedná o malé domácnosti v tržních nájmech, které kvůli své náročné životní situaci mají zvlášť v úvodních fázích podpory problém s plnohodnotným zapojením do pracovního procesu.

Klientka samoživitelka nar. 1982 žijící v domácnosti s nezletilou dcerou nar. 2014. Obě zranitelné osoby. Klientka 2. stupeň invalidity, dcera ve 3. stupni příspěvku na péči, což by v DSSP nemělo hrát žádnou roli. Klientka je v insolventci.

Dávky doposud

Příspěvek na bydlení 13 165 Kč

Příspěvek na živobytí 966 Kč

Doplatek na bydlení 6 554 Kč

Přídavek na dítě 1470 Kč

Celkem 22 155 Kč

Další příjem - invalidní důchod 12 744 Kč

Nově vypočítaná superdávka

12 373 Kč, tedy pokles o téměř 10 tis. Kč.

Náklady na bydlení

Čisté nájemné - 8832 Kč

Zálohy za služby 6412 Kč

Zálohy za energie 3000 Kč

Celkem 18 244 Kč

Paní V. žije sama v nájemním bytě 1+1 v Bohumíně, kde platí 9 800 Kč za nájem a přibližně 2 000 Kč za elektřinu. Je zaměstnaná na plný úvazek za minimální mzdu 22 400 Kč, avšak kvůli probíhající insolvenčnímu řízení jí po srážkách zůstává pouze 14 000 Kč.

Do července si svou situaci částečně zlepšuje dávkami ve výši 5 000 Kč, její celkový příjem tak činí přibližně 19 000 Kč.

Po zaplacení nákladů na bydlení jí zůstává asi 7 200 Kč na ostatní výdaje. Od srpna však dochází k výraznému snížení dávky na 500 Kč, čímž její celkový příjem klesá na 14 500 Kč a po úhradě bydlení jí zbývá pouze 2 700 Kč.

Tato částka je zjevně nedostatečná na pokrytí základních životních potřeb a dostává ji pod hranici důstojného minima. Případ ukazuje souběh nízkého pracovního příjmu, zatížení insolvenční, vyšších nákladů na bydlení a poklesu dávek, který vede k tomu, že ani při plném pracovním úvazku není domácnost ekonomicky stabilní a pohybuje se v situaci blízké chudobě.

Jak z dat MPSV, tak ze zkušeností sociálních služeb je možné dovodit, že propady se v dávce nedějí záměrně, ale jsou dopadem nedostatečně promyšlené změny, která byla přijata bez dostatečného zvážení dopadu v praxi. Proto se dějí i domácnostem, které byly v reformě označovány za ty, které si mají polepšit.

Důvodem nízkých normativů je špatná práce s jejich tvorbou, kdy se normativy neurčují podle tržního nájemného - toto bude více rozebráno v další kapitole.

Mimořádná okamžitá pomoc a její nahodilá distribuce

Výkyvy dávek byly očekávané všemi, včetně autorského týmu reformy. Z toho důvodu byl i navýšen i maximální roční limit dávky.

Zde se ale absence jednotných postupů a metodik projevuje naplno. Přístup je podle zpětné vazby sociálních služeb i rozhovorů s pracovníky UP zásadně hodnotově rozdílný.

Úřady práce popisují hodnocení podle následujících kritérií:

- Ohrožení domácností ztrátou bydlení
- Motivovanost domácností ke změně
- Výše propadu dávky oproti původnímu stavu
- Technické problémy při přidělování dávky

Tyto kritéria jsou od sebe ale navzájem zcela odlišné a v některých případech se mohou i vzájemně vylučovat. Což vede k situacím, kdy se žadatelé a žadatelky musí spoléhat na štěstí a maximalizaci pokusů o podporu a snahu o vyjednávání s úřadem, protože systém přidělování je pro ně zcela nepochopitelný, a celkově není zřejmé, jestli systém při přidělování vůbec existuje.

Zhruba v době vydání textu by měl být realizován příslib odpovědného ministerstva, že žadatelé s významnými propady v příjmech budou cíleně oslovováni a motivováni k podávání žádostí o mimořádnou okamžitou pomoc. Tento záměr byl představen odborné veřejnosti 22.6.2026 na osobním setkání.

Z toho se dá vyvozovat, že klíčovým “oficiálním” kritériem je ohrožení domácnosti významným propadem příjmů. To je však v přímém rozporu s pohledem některých pracovníků a pracovníků úřadu na podobu reformy, kdy na propad dávky hledí jako na situaci řešitelnou větší snahou žadatele a právě podle snahy chtějí případně “MOPku” přidělovat. Není tedy v tuto chvíli zřejmé, jestli a dle jakého principu bude mimořádná pomoc přidělována a jestli v tomto ohledu bude k dispozici centrální závazná metodika.

Přesnost odhadů dopadu reformy

V rámci veřejné debaty o přínosu vydala Platforma pro sociální bydlení ve spolupráci s Centrem pro společenské otázky - SPOT na začátku roku 2025 rozsáhlou analýzu možných

rizik ve snaze ovlivnit schvalovací proces reformy tak, aby reforma lépe odpovídala situaci na trhu s bydlením.

Po roce a půl je možné se k některým predikcím vrátit a vyhodnotit, jak moc odpovídají realitě dávky.

Predikce byly zároveň spojovány se systémovými doporučeními, jak konkrétním problémům předcházet. Vyhodnocením predikce je možné lépe odhadnout, jestli systémová doporučení mohou být stále aktuální pro úpravu dávky do budoucna, nebo je potřeba přemýšlet jinak.

Predikce - Samoživitelky s dětmi ve školním věku nejsou dostatečně chráněny zranitelností.

V tomto ohledu jsme se zákonodárcem nyní ve shodě, že zranitelnost neodpovídá potřebám cílové skupiny.

Upozorňovali jsme na skutečnost, že reforma není přímo zaměřená proti samoživitelům, ale spíš na ně negativně dopadne skrze přehlížení jejich zranitelné situace. Typicky totiž představují samoživitelé malé domácnosti o 2 osobách, pro něž je kvůli systému tvorby normativů uznatelný náklad na bydlení významně podhodnocený. A to se již nepromítalo do zohlednění situace domácnosti skrz zranitelnost.

Nyní bude zranitelnost připadat všem domácnostem samoživitelů do 15ti let věku dítěte, což by mělo situaci těchto domácností významněji zlepšit. I když je potřeba říct, že toto tvrzení nemusí automaticky platit, protože i zranitelné domácnosti se v reformě ukázaly jako ztrátové oproti předchozímu stavu. Domácnosti samoživitelů pak proti seniorským domácnostem mají výhodu, že některé z nich mohou alespoň částečně zvedat své příjmy skrz příjem z práce a pracovní bonus.

Predikce - Rodinám s malými dětmi bude pracovní bonus klesat příliš rychle a bude se krátit s rodičovským příspěvkem

Druhou část této obavy vzala poslanecká sněmovna na vědomí již při schvalování reformy a vzájemnému se krácení předešla cíleným zvýhodněním domácností s rodičovským příspěvkem.

To že úplné rodiny pozorují propady dávky není dané znevýhodněním větších domácností uvnitř systému dávek, ale způsobem určování normativů. Tedy - je řada rodin, které se příjmy snížily, ten ale souvisí spíše se samotným určováním normativů.

Predikce - Jednotlivci zaznamenají zásadní propad příjmů

Zde máme i poměrně obsáhlou zpětnou vazbu z terénu z Housing lead programů a z kvantitativních dat, kde se situace malých domácností ukazuje jako nejzávažnější mezera dávkové reformy.

Malé domácnosti typicky platí poměrově vyšší tržní nájemné, což ale nemusí být realita v obecním bydlení, kde se často nájem odvozuje od metru čtverečního. Průměrovaný výpočet normativů v kombinaci s nízkým životním minimem způsobuje u těchto domácností nejzásadnější rozdíl oproti předešlému stavu. To se propisuje do situace nezranitelných ale i zranitelných domácností a dopadá na řadu cílových skupin poskytovatelů sociálních služeb, ale i na další lidi, například osoby se zdravotními obtížemi nebo seniorskou populaci.

Predikce - Lidé v exekucích a insolvencích se budou propadat pod úroveň životního minima

Cílová skupina lidí zatížených exekucemi a insolvenčními je z námi dostupných informací jediná, která se v novém systému dostává opakovaně pod hranici životního, často i existenčního minima.

Systémový problém je stále stejný jako v předchozích dávkách - dávky exekuční a insolvenční srážky vůbec neřeší.

To pak způsobuje, že klienti a klientky se v systému propadávají pod úroveň příjmů, které by v systému měly být přijatelné, zkrátka protože si tabulka myslí, že mají nad životní minimum, i když ve skutečnosti jsou hluboko pod ním.

Zde je zásadní, že data MPSV tento propad neukáží a nezachytí, protože o srážkách žadatelů nevědí. O zranitelnosti a propadech této skupiny obyvatelstva se tedy dozvídáme čistě z konkrétních případů a zpětné vazby sociálních služeb a kvantitativně nejsme schopni situace zachycovat mimo kazuistiku a modelové výpočty.

Predikce - osamělým seniorkám a seniorům v energetické chudobě mohou příjmy klesnout zranitelnosti navzdory

U této cílové skupiny došlo k významnějšímu poklesu, než jsme ve výpočtech tvořených na přelomu let 2024 a 2025 odhadovali.

Jak bylo uvedeno dříve, tento propad je zčásti způsobený přijetím poslaneckého pozměňovacího návrhu, který snížil částky energetického paušálu.

Nadále platí, že senioři a seniorky jsou v ČR ohroženi především energetickou chudobou, poněvadž 71% osamělých seniorů v chudobě nežije v nájmu. Ze stejného důvodu pro ně není tak efektivní institut zranitelnosti uvnitř dávky, jejich náklady na bydlení totiž často nemusí dosahovat normativního nájemného, tedy jeho navýšení jim v jejich situaci nepomůže.

Nízko nastavený energetický paušál se sice se zranitelností zvedá, ale spotřebu zvláště ve starších, méně energeticky hospodárných bytech a domech, nepokrývá. A senioři a seniorky nemají možnost využívat jiných navýšení dávky kvůli často se neprojevující zranitelnosti a logické absenci pracovního bonusu.

Záplatová oprava

V návaznosti na popsání problémů při první fázi implementace je na místě se zaměřit na rozsah rychlé opravy, kterou formou pozměňovacího návrhu k jiné legislativě schválila poslanecká sněmovna v červenci 2026.

V obecné rovině je správné říct, že je dobře, že zákonodárci do systému zasahují rychle, aby se dopady změn i rychle propsaly. Propady ve výši výplat totiž můžou způsobit ztrátu bydlení i při jednorázovém výpadku, není tedy důvodné dělat změny s příliš velkým odstupem.

Vzhledem k čerstvosti změny není možné na jistotu spočítat dopad na všechny uvedené skupiny populace, dají se ale odhadnout trendy a možný dopad na v textu rozebrané ohrožené skupiny.

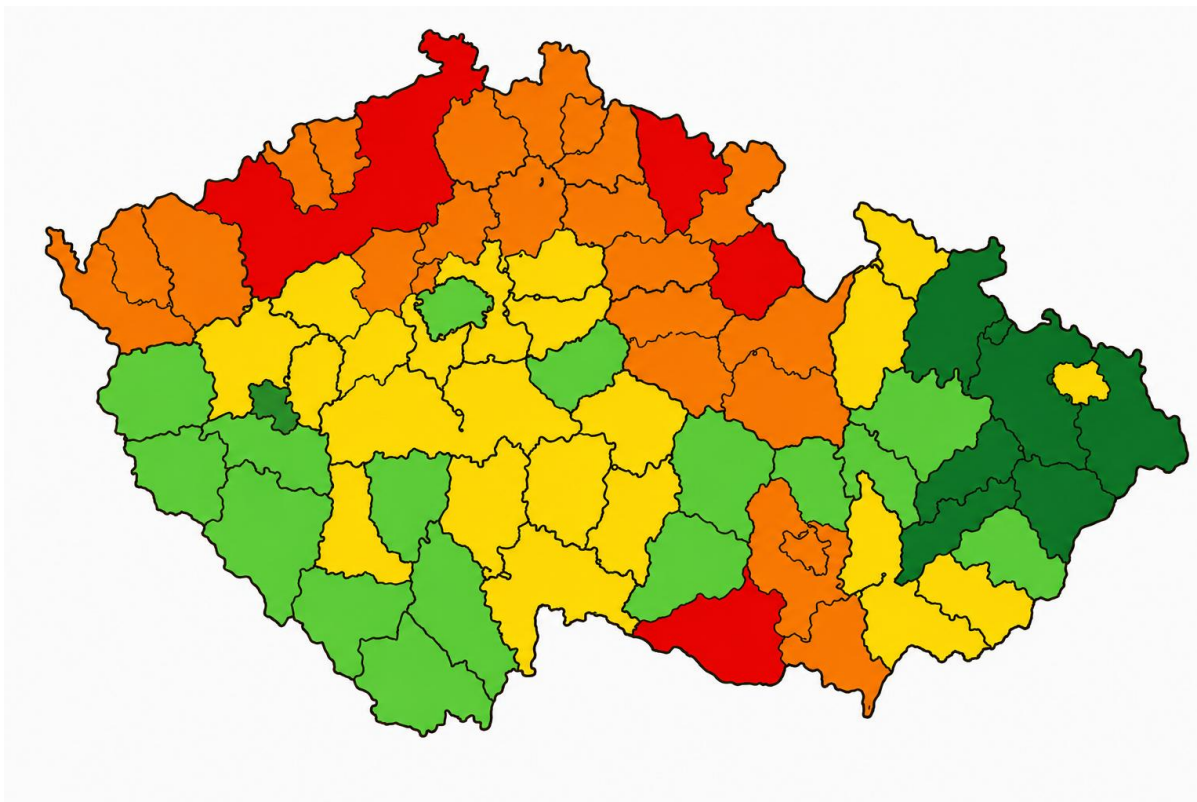
První změnou je rozšíření zranitelnosti domácností samoživitelek na 15 let dítěte včetně. Zde je přínos zřejmý - ačkoliv změna neřeší systémové příčiny propadu příjmu těchto domácností, cílená podpora jedné z nejvíc zasažených typů domácností může být funkční záplatou.

Druhá změna je komplexnější. Rozšiřuje počet kategorií normativů z původních 3 na aktuálních 77. Tedy odebírá původní koncept “Malé obce, krajská města, Praha + Brno”, a místo toho používá územní celky původních okresů.

Cílem této úpravy je lépe dávky územně zacílit. Což dává smysl, jednou z kritik, kterou jsme vůči reformě aplikovali, byla právě velmi rozdílná hladina cen bydlení v různých městech stejné velikosti.

Změna bude znamenat navýšení normativů především ve větších, dražších městech a v jejich okolí. Snížení se naopak dotkne většiny Severních Čech, Moravskoslezského kraje a města Brna.

Více ilustruje mapa zpracovaná dle odhadu MPSV.

Důležité je ale říct, že dopad na cílové skupiny rozebrané v tomto textu ve většině případů nebude zásadní. Jedná se totiž o široký zásah napříč všemi cílovými skupinami, který vzhledem k setrvání u stejného způsobu sběru dat nezpůsobí významnější navýšení normativů. Někde naopak dojde k výraznějšímu propadu.

Dopad na Brno

Brno je jedním z příkladů měst, kde se projeví rozdíl mezi daty čerpanými z vyplácených příspěvků a realitou nájemního trhu.

U dvoučlenné nezranitelné domácnosti je například nový normativ nastavený o zhruba 1000 korun níž, přitom ze sociálních služeb poskytujících podporu v bytech na komerčním trhu máme zprávy, že dávky se už nyní snížily oproti předchozímu stavu, a další snížení dále zvedá ohrožení ztráty bydlení domácností.

Zkreslení je zde způsobené relativně velkým obecním bytovým fondem města Brna, které má stejně městských bytů jako výrazně větší Praha. V situaci, kdy byly tyto dvě města ve stejné kategorii pro výpočet normativů, snižovalo pak Brno společný normativ, a rozdělení tedy může dávat smysl. Propad bude ale zřejmě neoprávněně velký, protože rozdíl v nájmech bytů, kam jsou vypláceny dávky bude kvůli většímu množství městských bytů

významnější, než rozdíl na komerčním nájemním trhu. A stále platí, že je potřeba chránit především nájemníky a nájemnice bez možnosti bydlet v levnějším, než komerčním bytě.

Dopad na Prahu

Pro situaci Prahy je změna naopak velmi žádoucí a funkční. Dává smysl, aby nejdražší město v ČR mělo svoji samostatnou kategorii a zvýšení dávek je v hlavním městě žádoucí, protože krize bydlení zde zásadně doléhá i na střední třídu a nízkopříjmové domácnosti, které jsou pro chod města klíčové, potřebují státní podporu.

Podpora pro řadu ohrožených domácností nejspíš nebude dostatečná, dá se očekávat navýšení dávek v řádu 500-2000 korun měsíčně, což stále neodpovídá situaci domácností v komerčních nájmech.

Zde už je ale třeba připustit i skutečnost, že příspěvky na bydlení nejsou řešením krize bydlení, ale spíše podporou stability pro ohrožené domácnosti, a Praha zásadně potřebuje zlepšovat dostupnost bydlení, protože dávkový systém nemůže být řešením pro krizi bydlení v celém městě.

Nutné změny v systému

Velká část vyjmenovaných problémů je systémových a leží v nastavení dávky jako takové. Proto zde v textu především zopakujeme doporučení k úpravě DSSP, která vycházejí z potřeb ohrožených skupin obyvatelstva.

Změna ve vyhodnocování dat a tvorbě normativů

Všechny úpravy dávky v současném systému budou narážet na stejný problém - data k určení normativů neodpovídají reálným cenám na nájemním trhu. To není řešitelné větším rozdělením okresů, rozšiřováním zranitelnosti ani jinými dílčími zásahy do výpočtu dávky. Data nijak nefaktorující tržní hladinu budou zpravidla tvořit normativy nepřesné podobě trhu s bydlením.

To je samo o sobě vidět i na nově určených normativech, které jsou na základě způsobu sběru dat velmi volatilní a určují normativy nelogicky už na první pohled. Například totiž v řadě okresů určují normativ tak, že domácnosti o 4 a více členech by měly mít nižší normativ, než tříčlenné domácnosti. Na předcházení této absurditě byl přijat poslanecký PN ministra Juchelky, který v takových případech určuje jako normativ vyšší částku, ale už to, že taková situace nastává ve více okresech ukazuje, že normativ je konstruován z velmi nepřesných dat. Což může způsobovat velmi zkreslené situace v menších okresech, ale i ve velkých městech s rozsáhlejším obecním bytovým fondem.

V minulosti jsme k tvorbě normativů doporučovali využívání cenové mapy ministerstva financí, která sleduje aktuální hladinu tržních nájmů a čtvrtletně se aktualizuje, což zajišťuje obstojnou přesnost.

Tato varianta je z našeho pohledu stále nejrozumnějším řešením, ale zároveň platí, že plné použití cenové mapy namísto dat o vyplácených příspěvcích není jedinou možností. Datové vzorky se dají kombinovat, výši nájmu je možné faktorovat do výpočtu normativu a podobně. Zkrátka klíčové je zachytávat ceny komerčních nájmů v dané obci a zohledňovat je při tvorbě dávkové politiky, cest, jak toho dosáhnout, je více.

Zahrnutí insolvenčí a exekucí do výpočtu dávek

V případě insolvenčí a exekucí se nejedná o nově vzniklou chybu, dávky zadluženost žadatelů přehlížely vždycky.

Se snížením normativů začaly ale vznikat opakované a systémové situace, kdy se zadlužené domácnosti dostávají hluboko pod životní minimum.

To vycházelo z dřívějšího modelování, nyní už máme i zpětnou vazbu od skutečných klientů dávkového systému a vzhled do jejich hospodaření, které je prakticky neudržitelné, respektive musí se opírat o charitativní bezplatnou podporu v zcela základních potřebách.

Legislativní způsoby, jak této změny docílit, existují, v legislativním procesu schvalování DSSP byla podána řada návrhů, která by částečného zahrnutí insolvencí zahrnula. Změnu je možné udělat samozřejmě komplexněji, cílem je opět dosáhnout částečného, nikoliv plného zápočtu srážek, aby byla finanční situace domácnosti lépe reflektována, zároveň aby nebyly veřejné peníze bez rozmyslu používány na splácení dluhů.

Zahrnovat pouze insolvence může vytvářet pozitivní motivaci do ní vstupovat, alespoň omezené započítávání exekucí by mohlo mít humanitární charakter, protože domácnosti v exekucích skutečně končí finančně mimo možnosti pokrývat základní potřeby.

Využívání možnosti přímé úhrady

Sociálním službám a klientům bez kompetencí k zodpovědnému hospodaření s vlastními prostředky by zásadně pomohla možnost zasílat složku bydlení rovnou majiteli. Legislativně tato možnost existuje, ale k červenci 2026 podle úřadů práce v systému stále “neexistuje tlačítko”, i když by k tomu pracovníci byli svolní.

Tím, že je to možnost na uvážení jednotlivých pracovníků a pracovníc, není možné dodržování legislativy v tomto případě vymáhat. Je to tedy změna softwarového rozhraní, která ale trvá již velmi dlouho a zásadně komplikuje fungování v terénu.

Zamezení možnosti odebrat složku bydlení při vyřazení z ÚP

Odebírání dávek při domnělé nespolupráci s Úřadem práce řeší sociální pracovníci a pracovnice běžně a řešili to i před DSSP.

Opět je zde ale zásadní rozdíl, že nově je možné odebrat i částku určenou k zaplacení bydlení, což může být velmi ohrožující, obzvláště pro domácnosti, ve kterých jsou děti. Je dobře, že oproti původnímu návrhu DSSP byly schváleny změny, které vyřazování při domnělé nespolupráci zjemňují, přesto se ale může ztráta příjmů týkat řady domácností, u kterých to není důvodné.

Nespolupráce totiž u klientů a klientek sociálních služeb není způsobena nezájmem či leností, ale sníženými kompetencemi, duševním onemocněním nebo traumatem, které mohou způsobovat, že lidé v komunikaci s úřady selhávají. A v takovou chvíli potřebují

podporu, nikoliv trest. A i když je pochopitelné, že úřad potřebuje vyžadovat a vynucovat si spolupráci, odebrat člověku prostředky na bydlení spolupráci s domácností zpravidla pouze zhorší a úřad má jiné nástroje, jak spolupráci podporovat.

Doporučení pro příjemce a spolupracující odborníky

Vzhledem k absenci dostupných veřejných metodik, které se mají zveřejnit nejdříve na podzim tohoto roku není možné dát mnoho doporučení kolem konkrétních situací, jak již bylo zmíněno dříve, mnoho zkušeností je v tuto chvíli spíš žitou zkušeností a dobrou praxí terénních služeb, která ale nemusí být stoprocentně aplikovatelná napříč republikou. Přesto je ale možné několik dobrých zkušeností a doporučení předat:

Podávat MOPky

Jak bylo popsáno, zkušenosti, přístupy a i ideové záměry kolem přiznávání žádostí se liší pracoviště od pracoviště. Což je na jednu stranu kritika nepředvídatelnosti systému, na druhou stranu to umožňuje zkoušet řešit i zdánlivě neřešitelné situace a přinejmenším část systému dává najevo postoj, že Mimořádná okamžitá pomoc může být cíleně určena pro domácnosti zasažené propady příjmů vlivem přechodu na DSSP.

Odvolávat se při dojmu špatného výpočtu

Vzhledem k tomu, že v rozhodnutích o výši dávky není rozepsán výpočet, ani výše jednotlivých složek dávky, není jednoduché objevit chybu v přiznané dávce.

Určitě ale víme, že se chyby v rozhodnutích dějí, což je pochopitelné u každého složitého systému vyhodnocujícího stovky tisíc případů. A v takovou chvíli je správné se odvolat.

Nízkou dávkou je částečně možné identifikovat skrz výpočet přes oficiální kalkulačku MPSV, případně neoficiální kalkulačku Platformy, centra SPOT a České asociace streetwork ve chvíli, kdy ji aktualizujeme na nově fungující systém okresů.

Může se stát, že se bude mýlit kalkulačka a nikoliv vyhodnocující úředník, u obou zmíněných kalkulaček víme o situacích, kdy počítaly chybně, ale jejich používání může být indikátorem zvláště ve chvíli, kdy vychází výsledek o vyšší stokoruny a více rozdílně.

Posílat dotazy přímo na MPSV

Na základě způsobu zpracovávání dotazů formou otázky a odpovědi v tomto případě doporučujeme postup při zásadních metodických nejistotách kontaktovat přímo příslušné oddělení ministerstva práce a sociálních věcí, případně generální ředitelství ÚP. Zvláště pro větší NNO nebo obce to může být způsob, jak se dostat do řešení opakovaně vznikající situace a dopomoci standardizaci v konkrétní situaci.